

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра філософії та міжнародної комунікації

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету гуманітарно-педагогічного
факультету
Савицька І.М.
2023 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри філософії та
міжнародної комунікації
Протокол № 10 від 18.05.2023 р.
Завідувач кафедри
Культенко В.П.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО
(вибіркова дисципліна)

Галузь знань: Всі

Спеціальність: Всі

Факультет гуманітарно-педагогічний

Розробники:

Лаута Олена Дмитрівна, доцент кафедри філософії та міжнародної комунікації
кандидат філософських наук;

Шеховцова-Бурянова Вікторія Анатоліївна, асистент кафедри філософії та
міжнародної комунікації.

Київ – 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни

«ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	Всі	
Освітня програма	Всі	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	3	
Форма контролю	Залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	
Курс (рік підготовки)	4	
Семестр	7	
Лекційні заняття	16 год.	
Практичні, семінарські заняття	14 год.	
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	90 год.	
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	

1. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Метою курсу є загальний розвиток нормативних мовленнєвих умінь і комунікативних навичок студентів. Формування навичок підготовки та аналізу (самоаналізу) публічних виступів. Використання прийомів вербальної та невербальної.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- оволодіння знаннями історії розвитку ораторського мистецтва як соціального явища;
- ознайомлення з основними родами і видами сучасного ораторського мистецтва;
- вивчення суті національної мовленнєвої культури та її особливостей;
- опанування навичками ораторського мистецтва;
- оволодіння методикою побудови публічного виступу та його виголошення.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності

1. Володіти основні категорії та розділи класичної ораторського мистецтва;
2. Знати основні роди та види сучасного ораторського мистецтва;
3. Знати канали впливу риторика на аудиторію;
4. Знати ораторські прийоми публічного мовлення;
5. Знати основні категорії, розділи і закони ораторського мистецтва;
6. Знати основні прийоми удосконалення майстерності мовлення як засобу удосконалення умінь, вирішення виробничих завдань;
7. Знати специфіку ділового спілкування, особливості комунікативномовленнєвих ситуацій;
8. Знати закономірності логіки мовлення;
9. Знати основні види ораторських промов;
10. Знати теорію техніки мовлення;
11. Вміти самостійно складати текст промови чи виступу;
12. Володіти навичками спілкування з аудиторією;
13. Вміти риторично грамотно виголошувати промову;
14. Вміти застосовувати комунікативні засоби впливу в умовах публічного мовлення;
15. Вміти аналізувати і вибирати професійно значимий мовленнєвий жанр, що відповідає конкретній ситуації та створювати максимально ефективну композицію промови;
16. Вміти вести розгорнутий монолог, ефективну бесіду з фахової проблематики;
17. Вміти вирішувати комунікативні та мовленнєві завдання в конкретній ситуації спілкування;
18. Вміти логічно правильно, точно, етично й емоційно виражати думки в словах, відповідно до змісту, умов комунікації та адресата, прагнучи при цьому передати у промові свій індивідуальний стиль;
19. Вміти володіти полемічним мистецтвом (диспут, полеміка, дискусія);
20. Вміти системно аналізувати весь комунікативний процес (рефлексія);
- ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті;
- ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії як у повсякденному, так і професійному житті;
- ЗК9. Здатність працювати в команді, уміння організовувати роботу команди;
- ЗК9. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології;
- ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- ЗК11. Здатність спілкуватися іноземною мовою;
- ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК13. Здатність бути критичним і самокритичним.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК 1. Здатність мислити глобально, діяти партикулярно у відповідності до виявленої ситуації в тому чи іншому регіоні або країні. Вміння вибудовувати стратегію розвитку подій, враховуючи особливості економічної та політичної ситуації, менталітету і т.п. чинників, притаманних об'єкту уваги і дослідження.

СК6. Здатність професійно орієнтуватись у сучасному стані і тенденціях глобальних комунікаційних процесів, визначенні їх впливу на світову, регіональну і національну політику, досліджувати та прогнозувати проблеми міжнародного співтовариства в галузі інформації і комунікації

Програмні результати навчання (ПРН):

РН13. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньої політичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

РН17. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних шляхів для досягнення освітніх ресурсів.

ПРН 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел (як україномовних, так і іншомовних).

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	Ін.		с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Ораторське мистецтво як наука і навчальна дисципліна														
Тема 1. Сутність та специфіка ораторського мистецтва.		14	2	2			10							
Тема 2. Історія ораторського мистецтва.		14	2	2			10							
Разом за змістовим модулем 1		28	4	4			20							
Змістовий модуль 2. Техніка мовлення оратора. Складники техніки мовлення														
Тема 3. Оратор і аудиторія: мистецтво публічної взаємодії. Специфіка невербальної комунікації.		14	2	2			10							
Тема 4. Основні закони риторики. Основні жанри (роди, види) красномовства і сфери його застосування.		19	2	2			15							
Тема 5. Техніка мовлення оратора. Складники техніки мовлення: дикція, орфоепія інтонація. Фразовий наголос.		21	4	2			15							
Разом за змістовим модулем 2		54	8	6			40							

Змістовий модуль 3. Методика підготовки і проведення публічного виступу												
Тема 6. Написання публічної промови. Підготовка та проведення усної публічної промови.		19	2	2			15					
Тема 7. Полемічна майстерність. Аргументація в публічному виступі.		19	2	2			15					
Разом за змістовим модулем 3	38		4	4			30					
Усього годин	120		16	14			90					

3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сутність та специфіка ораторського мистецтва	2
2.	Історія ораторського мистецтва.	2
3.	Оратор і аудиторія: мистецтво публічної взаємодії. Специфіка невербальної комунікації.	2
4.	Основні закони риторики. Основні жанри (роди, види) красномовства і сфери його застосування.	2
5.	Техніка мовлення оратора. Складники техніки мовлення: дикція, орфоєпія інтонація. Фразовий наголос.	2
6.	Написання публічної промови. Підготовка та проведення усної публічної промови.	2
7.	Полемічна майстерність. Аргументація в публічному виступі.	2

4. Теми самостійних робіт

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сутність та специфіка ораторського мистецтва.	10
2.	Історія ораторського мистецтва.	10
3.	Оратор і аудиторія: мистецтво публічної взаємодії. Специфіка невербальної комунікації.	10
4.	Основні закони риторики.	10
	Основні жанри (роди, види) красномовства і сфери його застосування.	5
5.	Техніка мовлення оратора. Складники техніки мовлення: дикція, орфоєпія інтонація.	10

	Фразовий наголос.	5
6.	Написання публічної промови.	10
	Підготовка та проведення усної публічної промови.	5
7.	Полемічна майстерність.	10
	Аргументація в публічному виступі.	5

5. Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

Запитання для підготовки до заліку

1. Ораторське мистецтво як наука. Взаємозв'язок її з іншими науками.
2. Риторичне начало в житті й літературах Стародавнього Сходу.
3. Особливості побутового красномовства в давньосхідних державах.
4. Виникнення риторики в Давній Греції. Логографи і софісти.
5. Виникнення риторики та формування її як науки в стародавній Греції.
6. Демосфен як найвидатніший грецький оратор.
7. Розвиток красномовства в Стародавньому Римі.
8. Цицерон як найвидатніший римський оратор.
9. Ораторська культура Візантії, її мовленнєве багатство.
10. Іоан Золотовустий як найвидатніший візантійський проповідник.
11. Ораторство у Західній Європі в епоху Середньовіччя.
12. Внесок Августина в розвиток елоквенції.
13. Історичні шляхи українського риторичного слова.
14. Визначні пам'ятки риторичної літератури Київської Русі..
15. Основні жанри політичного красномовства
16. Риторика в після ренесансну епоху. Результати секуляризації культури.
17. Проблема ораторського таланту й необхідність підготовки промовця.
18. Роль красномовства в суспільстві.
19. Значення риторики для обраної вами професії.
20. Основні види і жанри красномовства.
21. Академічне красномовство.
22. Політичне красномовство.
23. Основні жанри суспільно-побутового красномовства та риси, що їх об'єднує.
24. Логічна культура оратора.
25. Вимоги логіки до різних етапів роботи над промовою.
26. Будова та вимоги до промови.
27. Закони риторики.
28. Естетичні основи риторики.
29. Складові мовленнєвої культури оратора.
30. Вимоги до культури мовлення оратора.

31. Стадії публічного виступу.
32. Етапи підготовки оратора до виступу.
33. Добір матеріалів до промови.
34. Поняття психологічної культури оратора.
35. Взаємодія оратора та аудиторії.
36. Основні прийоми збереження уваги слухачів.
37. Невербальні засоби впливу на слухачів (міміка, жести).
38. Вимоги до індивідуального стилю виступу оратора.
39. Засоби невербальної комунікації і проблема інтерпретації невербальної поведінки.
40. Помилки у контакті оратора з аудиторією.

Приклади тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

<i>Тестові завдання різних типів</i>
<p>1. Оратор – це людина, яка вмiє...(у бланку вiдповiдей впишіть правильну вiдповiдь).</p>
<p>2. До жанрiв академічного красномовства не належить:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) наукова доповідь; 2) наукове повідомлення; 3) наукова лекція; 4) виступ на ювілеї; 5) реферат, виступ на семінарському занятті; 6) науково-популярна лекція, бесіда.
<p>3. Яким повинен бути видих при мовленнєвому диханні:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) короткий; 2) найкоротший; 3) довгий; 4) середній; 5) досить довгий.
<p>4. Де розміщено резонатори звуку?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) у зоні щелеп; 2) у гортані; 3) у гайморних пазухах; 4) у носі; 5) у тіменній зоні.
<p>5. За якими законами відбувається візуальний контакт з аудиторією:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) закон вісімки; 2) потрійна петля; 3) квадрата погляду; 4) статична фіксованість.

<p>6. Де повинен перебувати ритор під час публічного виступу для оптимального впливу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) на трибуні; 2) за столом; 3) з лівого чи правого боку; 4) по центру аудиторії без перешкод; 5) серед слухачів, сидячи; 6) поза слухачами.
<p>7. Назвіть чотири найпереконливіші засоби аргументації:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) формальна логіка; 2) розкриття причин та наслідків; 3) перехід на особистість; 4) наведення безперечних фактів; 5) інтрига; 6) наукові дані; 7) статистика; 8) посилення на авторитет; 9) вихід на потреби; 10) створення образів.
<p>8. Ораторська промова складається з:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) вступу, аргументації, висновку; 2) вступу, аргументації, критики; 3) вступу, головної частини, завершення.
<p>9. У римській культурі риторика зображувалася у образі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) двох богинь Ериди; 2) богині переконання Пейто; 3) вченої жінки – богині мистецтв.
<p>10. Якими якостями визначається особистість оратора?</p>

6. Методи навчання.

Під час проведення лекційних та практичних занять із вивчення навчальної дисципліни «Ораторське мистецтво» необхідно використовувати такі методи навчання, як лекція, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, ілюстрування, дидактична гра, практична робота тощо.

7. Форми контролю.

Попередній контроль – опитування

Поточний контроль - опитування

Тематичний контроль – написання тематичних тестових та модульних контрольних робіт.

Підсумковий контроль – залік

8. Розподіл балів, які отримують студенти.

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» від 26.04.2023 р. протокол № 10.

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

12. Рекомендовані джерела інформації

-Основна

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Риторика. – Львів, 2001.
2. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення. – Львів, 1990.
3. Богдан С. К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. — К., 1998.
4. Вандишев В. М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять: Навч. посіб. — К., 2003.
5. Гурвич С.С., Погоріло В.Ф., Герман М.А. Основи риторики. – К., 1988.
6. Колотілова Н. А. Риторика: Навч. посібн. – К.: Центр учб. літератури, 2007. – 232 с.
7. Кравець Л. В. Риторика від джерел до сучасності // Укр. мова і л-ра. — 2000. — № 5.
8. Кравець Л. В. Риторика як класична основа системи освіти європейських народів // Рідні джерела. — 2000. — № 4.
9. Куньч З. Риторичний словник. К.: Рідна мова, 1997. – 344 с.
10. Молдован В.В. Судова риторика: Навч. посіб. - К., 1996.
11. Навчальний посібник з курсів «Основи риторики» і «Професійна риторика» / Укл. І. Гузенко. – Львів: ЛДУФК, 2006. – 76 с.
12. Олійник О. Б. Основи ораторської майстерності: Навч. посібн. – К.: Кондор, 2010. – 181 с.
13. Олійник О. Б. Риторика: Навч. посібн. – К.: Кондор, 2009. – 170 с.
14. Олійник О. Б. Сучасна ділова риторика: Навч. посібн. – К.: Кондор, 2010. – 166 с.
15. Онуфрієнко Г. С. Риторика: Навч. посібн. – К.: Центр учб. літератури, 2008. – 592 с.

16. Платон. Діалоги. — К., 1995. 12. Плутарх. Порівняльні життєписи. — К., 1991.
17. Прокопович Ф. Про риторичне мистецтво // Ф. Прокопович. Філософські твори. — К., 1979. — Т. 1.
18. Сагач Г. М. Риторика. — К., 2000.
19. Томан І. Мистецтво говорити. — К., 1986.
20. Чулінда Л. І., Ларимський І. С. Риторична майстерність. — К., 2000.

-Додаткова

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Риторика. — Львів, 2001.
2. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. — К., 1970.
3. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення. — Львів, 1990.
4. Колотілова Н. А. Риторика: Навч. посібн. — К.: Центр учб. літератури, 2007. — 232 с.
5. Навчальний посібник з курсів «Основи риторики» і «Професійна риторика» / Укл. І. Гузенко. — Львів: ЛДУФК, 2006. — 76 с
6. Олійник О. Б. Основи ораторської майстерності: Навч. посібн. — К.: Кондор, 2010. — 181 с.
7. Олійник О. Б. Риторика: Навч. посібн. — К.: Кондор, 2009. — 170 с. 9.
8. Олійник О. Б. Сучасна ділова риторика: Навч. посібн. — К.: Кондор, 2010. — 166 с.
9. Онуфрієнко Г. С. Риторика: Навч. посібн. — К.: Центр учб. літератури, 2008. — 592 с.
9. Сагач Г. М. Риторика. — К., 2000.